

Jámbor Ildikó

Hol ragyognak az egri csillagok?

Fesztiválok, nyár, turizmus

Egy valamire való üdülőhely ma már nem lehet meg fesztivál, turisztikai attrakció nélkül. Manapság a kisebb települések is úgy érzik, nem maradhatnak ki a felkínált uniós pénzek kihasználásából, ezért mindenáron fel kell lelni az eladható kuriózumot, azt még megfűszerezni egy kis „eus szlogennel”, furfangos marketingfogásokkal és média-megjelenéssel, és máris eladható a helyi nyár!

Mi, vendégek és helyben maradt turisták is el vagyunk kényeztetve, s odahagyjuk a kiskertet és takarítást, a meglátogatni való nagypapát és nagymamát, és fesztiválozunk egész nyáron. Ha nem itthon, hát idegenben, ha nem idegenben, hát itthon!

Július közepén Balatonszemesen éltem át egy helyi fesztivált: a műsorfüzet szerint a XIX. volt. Három nappal az esemény előtt a helyi rádió, a helyi étterem a hirdetőszlopok, a postaládába bedobott szórólap és hetilap mindenütt hirdették, a halsütőben a tulaj erről beszélt, a strandon ezt rikácsolta a hangosbemondó, egyáltalán nem lehetett nem tudni róla. A négy napon át tartó vigalomban volt színházi est, tánczene és retróbuli, performance és jazz, pantomim és gyerekkoncert. Az érdekes mégis a megnyitó köré szerveződött és átgondolt eseménysor volt! Egy helyi kötődésű képzőművész kiállítását nyitották meg egy helyi, emblemikus, ám évek óta bezárt (mert romosan hagyott) épületben. Már a megnyitó helyszínére is játékosan vezették el a közönséget: a nálunk is nagy sikert aratott Sunny and his wild Cow ottani zenepavilonbeli harsány koncertje után csupán a vasúti aluljárón kellett áthaladni, hogy eljussunk az egykori (bennünk is évtizedes emlékeket ébresztő) Vigadó épületébe. A gyertyafényes asztalok és ülőhelyek mellett sokasodó tömeg aztán egy viador történetet hallgatott meg Kútvölgyi Erzsébet izzó előadásában, a bika szemszögéből. A novella szolgált alapjául annak a táncjátéknak, ami ezután következett, majd beeresztették a nézőket a romos épület falai közé komponált kiállításba (Mikó F László reliefjei közé), amely ugyanezen témát járta körül. S végül – vélhetően e baráti társasághoz kötődő – (Cabaret Medrano) együttes zenélt.

Nem a látott művészi teljesítményeket szeretném értékelni, magasztalni vagy elmarasztalni (annak ideológiai világnézeti tartalma külön írás témája lehetne), csupán a művészeti produkciók láncszerűségére hívnám fel a figyelmet. Egy igazi kulturális attrakció így épül fel: egyik gondolat előhívja a másikat, művészeti ágakat felvonultatva és – közben egy pillanatra sem hagyja ellankadni – a néző figyelmét. Meglepetést kelt, és „aha élményt”, indukál! Mindeközben a program létrehozói, mediátorai kézben tartják az eseményeket: ha kell moderálják a színpadról, ha kell, a közönséget terelik, nem hagyva magára a látottakkal.

Egerben, városunkban évtizedek óta nagy akarások és áldozatvállalások árán jönnek létre a nyári fesztiválok, mégis, hiányérzetünk marad: a sok kiváló ötlet egymás mellettisége mintha kioltaná egymást: nem tapasztaljuk az egyes kulturális elemek folyamatos egymásra épülését!

2013 nyarán a Belvárosi Tömbrekonstrukció keltette várakozás miatt új helyszínen és új szereplőkkel hoztak létre vendégcsalogató attrakciókat. Június végén második alkalommal fogadta az Egerbe látogatókat a *Kaláka Fesztivál*. A neves zenész társaság szakmai nívója garancia a vendégeként megszólalókra is: a Misztrál együttes, a Hot Jazz Band, Palya Bea és a Szezárd Trió, Miguel és Baltazár Montanaro, a Parapács, a Napra, a Söndörgő, a PASO, a Szélkiáltó és a Szilvász Gipsy folk Band nem okoztak csalódást. Ők léptek fel a június 28-tól 30-ig tartó rendezvény nagyszínpadán, a várban. A kis színpadon már jutott figyelem a helyieknek is: A Borfolk, a Dobroda és a Double Street Contry Band mellett szerepelt Lázár Attila, Dsupin Pál, Csergő Herczeg László és a Musica Aulica együttes is. Sőt a 34. Kaláka Fesztivál programjába beillesztették a Gárdonyi–Bródy emlékkonferenciát (a Bródy Sándor Könyvtár kiállítással egybekötött rendezvényét), sőt meghirdettek egy dalnokversenyt is a Gárdonyi–Bródy emlék-év jegyében.

A Kaláka Fesztiválnak minden erénye mellett mégiscsak volt egy szépséghibája. Az okosan megkombinált jegyek rendszere a fővárosból ide zarándokló Kaláka-híveknek kedvezett, nem igazán szólította meg az egrieket! A fesztivál honlapjáról tudható, hogy jövőre Balassi Bálint születésének 460., és Vitkovics Mihály születésének 185. évfordulójára is gondolnak a szervezők, netán, ha az itteniek nem tartanak észben, időben. Kaláka Fesztivál jövőre is lesz Egerben!

A Bolyki Pincészet is megtalálta a bor és a művészet háziasításának kellő formáját: költészeti performance-uk szokatlan helyen, a festői Bolyki-birtokon a jelenkori magyar irodalom legfrissebb hajtásait csábította a völgybe, ezzel a fiataloknak is különlegességet kínálva. A Bródy-piknik, a Rájátszás és az augusztusi Robotkrumpli Fesztivál komoly kihívás a kultúra hivatalos szervezőinek a városban!

A július közepi Egri Bikavér Ünnep az Érsekkertben az egri borászat igazi népünnepévé vált. Valóban, a boroké volt a főszerep az idén, s nem volt baj, ha a színpadon is volt valami. A Kerekes Band népszerűsége igazi magasságokba szökött ezúttal, s nem állítható a bandáról, hogy nem lehet próféta a saját hazájában. Közben, lezajlott egy néptáncfalalkozó is, sorrendben talán a 28., de ez már „nem az igazi”. Egy ilyen folklórtalalkozó önmagában is megállná a helyét, ha a helyére kerülne, vagy egyszerűen le kell mondani róla. A Slam Poetry lassan belopózik a városba, mint népszerű szórakoztató forma. Az Egri Bikavér Ünnep szélén, a zenepavilonnál helyi erők igyekeztek költészeti affinitásukat imigyen kifejezni (Csak néhányan figyeltük őket. Még).

Az idei egri nyár kétségtelenül legnagyobb művészeti vállalkozása az a Gárdonyi Irodalmi Fesztivál volt, melyet a Dobó István Vármúzeum valósított meg hathatós

kormányzati támogatással augusztus 8. és 11. között. Nagy lehetőség, de nagy teher is az ilyen: nyolcvanmilliót úgy elkölteni, hogy értelme és hatása is legyen, minden korosztályt szólítson meg, és felemelkedjen a nagy egri íróremete szellemiségéhez!

Ha a minden tekintetben nívós műsorfüzetet nézzük: az emlékév programja s maga a kiadvány méltó hírvivője Egernek. Mindenkit, akit felléptettek ezen a fesztiválon igényesen, okosan mutat be a könyvecske. Ezt valóban el lehet tenni a polcra, legalább huszonöt évig, amíg ismét jön a jeles évforduló. Legalább tíz helyszínen családi és szakmai programok sora idézte a nagy író emlékét, akinek halála esztendejében 1922. október 30-án egy hétig teljes gyászba borult a város. Szemtanú családtagtól hallottam, hogy még az utcai lámpákat is fekete gyolccsal vonták be azon a 91 esztendővel előtti őszen.

Meseprogramok, kreatív játékok, gasztronómiai kínálat, kirakatok és.... haditornák sora idézte Gárdonyit és az *Egri Csillagokat*. Előadások, irodalmi emlékházak találkozója a várban s a plázabeli Irodalmi Kávéház szólították meg a literatúra szerelmeseit. A fesztivál mégis a nagyközönségnek szólt! Ám, izzott a levegő, negyven fok volt! Az esztendő legforróbb napjain a még oly színvonalas Misztrál és Ethnofil koncerten is csak töredéknyien foglaltak helyet a nézőknek kikészített székeken. Szerencsésebbnek mondhatta magát, aki az esti programokra érkezett: Szirtes Edina Mókus és a Fabula Rasa kiváló világzenei koncertjén a művészek és a közönség egymásra talált, sokszoros tapssal szólították vissza a szereplőket. Az augusztus 10-i Dés László-koncertként hirdetett est többeknek váratlan fordulattal szolgált. A közreműködőkként hirdetett színészek Udvaros Dorottya és Makranczy Zalán voltak az igazi főszereplők: hiszen ők idézték fel a Gárdonyitól Gárdonyiról szerkesztett írásműveket, s a Kossuth-díjas zenész és fia, Dés András, valamint Lukács József cimbalmos, improvizációkkal egészítette ki a magvas gondolatokat.

Mióta a Gárdonyi-kötetek körbejárnak a városban, a szabadpolcokon volt alkalmam kevésbé ismert művek ragyogó eszme-futtatásait is megismerni. Nos, aki az est irodalmi anyagát szerkesztette, ügyelt arra, hogy megismerjük a nagy egri auktor dohogását a nemzeti dohánymonopóliumon és a tanügyi főokosságok vaskalapossága felett. Sebaj! Gárdonyi magvas gondolatai még így is kiragyogtak!

Kár, hogy erre a négynapos remek szellemidézésre sok egri nem jött el, mert nem akarta vagy nem tudta megfizetni a belépőjegyeket. Pedig az Agria Játékok kínálta *Egri Csillagok* musical előadás is szebben ragyogott a fesztivál záróestjén: a jelmezek mintha parádésabbak lettek volna, a színészi játék fegyelmezettebb, és a koreográfia is összefogottabb. Idegen városból jött vendégeimnek dicsekedtem is: ebben az előadásban Dobó mellett ott áll egy fertálymester, egy múzeumigazgató, egy tanintézmény gazdaságvezetője is és még sorolhatnám a privát notabilitásokat. Mert: az egrieknek szívügye, hogy az *Egri csillagok* fennen ragyogjanak.